

Брюксел, 16 юли 2026 г.
(OR. en)

12037/26

POLCOM 279
SPG 5

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 16 юли 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: JOIN(2026) 16 final

Относно: СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА
относно Общата схема от преференции за периода 2023—2025 г.

Приложено се изпраща на делегациите документ JOIN(2026) 16 final.

Приложение: JOIN(2026) 16 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 16.7.2026 г.
JOIN(2026) 16 final

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно Общата схема от преференции за периода 2023—2025 г.

{SWD(2026) 184 final} - {SWD(2026) 185 final} - {SWD(2026) 186 final} -
{SWD(2026) 187 final} - {SWD(2026) 188 final} - {SWD(2026) 189 final} -
{SWD(2026) 190 final} - {SWD(2026) 191 final} - {SWD(2026) 192 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ И АКЦЕНТИ

Общата схема за преференции (ОСП) е основен инструмент, чрез който Европейският съюз (ЕС) подкрепя държавите с ниски и по-ниски средни доходи в усилията им за намаляване на бедността, икономически растеж и устойчиво развитие. ЕС едностранно предоставя преференциален достъп до пазара на ЕС на тези държави чрез премахване или намаляване на вносните мита, като най-слаборазвитите държави (НСРД) се ползват с достъп, освободен от мита и квоти. С цел насърчаване на устойчивостта бенефициерите по ОСП имат задължение да изпълняват поетите от тях ангажименти по конкретни международни конвенции и споразумения в областта на правата на човека, трудовите права, околната среда и климата и доброто управление по отношение на контрола върху наркотиците и борбата с корупцията.

Редовното наблюдение и докладване са част от прилагането на ОСП, както е предвидено в Регламента за ОСП¹. Подобно на предишното издание², този пети доклад³ до Европейския парламент и до Съвета относно прилагането на ОСП е приет съвместно от Европейската комисия (Комисията) и върховния представител, като се има предвид значението на ОСП и от гледна точка на по-широката външна политика и външните действия на ЕС. Това е последният доклад съгласно действащия Регламент за ОСП. С него ще се отбележи преходът към новия Регламент за ОСП, който от 1 януари 2027 г. ще включва по-строги изисквания за устойчивост и прозрачност.

В настоящия доклад са обхванати изпълнението и въздействието на ОСП през периода 2023—2025 г. („периодът на докладване“) чрез трите ѝ режима: 1) стандартен режим на ОСП за държавите с ниски и по-ниски от средните доходи⁴; 2) специален насърчителен режим за устойчиво развитие и добро управление (ОСП+), наличен за държавите — бенефициери по стандартния режим на ОСП, които поемат допълнителни ангажименти в областта на устойчивостта⁵; и 3) режим „Всичко освен оръжие“ (ВОО), приложим за НСРД. Тази година се навършват 25 години от създаването на инструмента ВОО на ЕС.

В момента 65 развиващи се държави се ползват от ОСП на ЕС, като 44 от тях са НСРД. Това съответства на над 3 милиарда души в целия свят, от които повече от 1 милиард живеят в НСРД. През 2024 г. държавите — бенефициери по ОСП се ползваха от преференциални мита, в резултат на което са отчетени прогнозни спестявания в размер на 5 милиарда евро, като на бенефициерите по режима ВОО се падат над 3 милиарда евро от тази обща сума.

Най-големите бенефициери по ОСП са Бангладеш (19 милиарда евро внос от ЕС при ползване на преференциите по режима ВОО през 2024 г.), Индия (внос в ЕС на стойност 11,7 милиарда евро при ползване на преференциите по стандартния режим на ОСП) и Пакистан (внос в ЕС на стойност 7,1 милиарда евро при ползване на преференциите по режима ОСП+). За момента секторът на облеклата е най-големият получател, като на него се падат 59 % от цялата търговия по ОСП.

Освен предлаганите чрез ОСП търговски и икономическите ползи, ОСП продължава да бъде привлекателен и ефективен стимул за устойчиво развитие в държавите бенефициери по отношение на социални, екологични и климатични въпроси, основани на международно признати норми и стандарти. Наблюдението и ангажираността на ЕС в рамките на ОСП са от ключово значение: по-конкретно, с режима ОСП+ се улеснява структурираното сътрудничество между институциите на ЕС, правителствата на държавите бенефициери и гражданското общество. ОСП е в подкрепа на напредъка в областта на международните права на човека, основните трудови права, ангажиментите

по отношение на климата и околната среда и на укрепването на реформите в областта на борбата с корупцията и върховенството на закона. С ОСП продължава да се осигурява баланс между насърчаването на потенциала за търговски растеж на държавите бенефициери и популяризирането на общите ценности и целите за устойчивост. Насърчаването на търговията с бенефициерите по ОСП чрез спестяване на мита също е в подкрепа на икономиката и предприятията в ЕС, докато с ОСП се защитават икономическите интереси на ЕС и конкурентоспособността на чувствителните сектори.

Към настоящия доклад са приложени девет работни документа на службите на Комисията (РДСК) за всяка от осемте държави, които към момента са бенефициери по режима ОСП+, а именно Боливия, Кабо Верде, Киргизстан, Монголия, Пакистан, Филипините, Шри Ланка и Узбекистан, както и един РДСК за държавите —бенефициери по режима ВОО, по отношение на които е налице засилено сътрудничество (Бангладеш, Камбоджа и Мианмар). В доклада е отразено сътрудничеството на службите на Комисията и на Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) с органите на държавите бенефициери, гражданското общество, социалните партньори и стопанските общности, включително чрез мисии за наблюдение в държавите —бенефициери по режима ОСП+, и засилена ангажираност с някои ключови бенефициери по режима ВОО. Докладът се основава на констатациите на международните органи за наблюдение в области, свързани с условията на ОСП за държавите бенефициери, и в него те са включени според случая.

2. ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА ДОКЛАДВАНЕ

а. Промени при изпълнението

През периода на докладване Комисията прие няколко правни акта, свързани с изпълнението на Регламента за ОСП:

- оттегляне на държави от ОСП: Индонезия достигна за три последователни години статут на държава със средни към високи доходи съгласно класификацията на Световната банка и поради това ще се оттегли от ОСП от 1 януари 2027 г.⁶ За Кения Споразумението за икономическо партньорство между ЕС и Кения (СИП), което е в сила от 1 юли 2024 г., ще замени изцяло ОСП от 1 януари 2027 г.⁷
- преход от режим ВОО към стандартен режим на ОСП: Бутан изгуби статута си на НСРД на 13 декември 2023 г. въз основа на решение на ООН. Поради това, след тригодишен преходен период Бутан ще спре да се ползва от преференциите по режима ВОО и ще премине към стандартния режим на ОСП от 1 януари 2028 г.⁸ По същия начин Сао Томе и Принсипи изгуби статута си на НСРД на 13 декември 2024 г. и ще премине към стандартния режим на ОСП от 1 януари 2029 г.⁹
- Прагове на уязвимост: Вследствие на промените в списъка на държавите бенефициери беше преразгледан прагът на уязвимост, приложим за ОСП+¹⁰.
- Оттегляне на продукти: тарифните преференции по стандартния режим на ОСП бяха преустановени за периода 2023—2025 г.¹¹¹² за няколко продукта, внасяни от Индия, Индонезия и Кения, след като бяха достигнати съответните прагове на вноса, и след това [и за 2026 г.]¹³.
- Защитни мерки: през 2024 г., след възобновяването на разследването, бяха въведени отново общи защитни мерки по отношение на износа на ориз Indica от Камбоджа и

Мианмар¹⁴. През 2025 г. бяха въведени специални селскостопански защитни мерки за вноса на етанол с произход от Пакистан¹⁵.

б. ОСП след 2026 г.

Очаква се броят на бенефициерите по ОСП да продължи да намалява в бъдеще. По отношение на предстоящите оттегляния две държави — бенефициери по ОСП+ са класифицирани от Световната банка като държави с по-високи средни доходи (Кабо Верде през 2025 г. и Монголия през 2024 г. и 2025 г.). Ако отговарят на тези критерии в продължение на три последователни години, те вече няма да се ползват от ОСП. Освен това се очаква няколко от настоящите бенефициери по ВОО да изгубят статута си на НСРД през следващите години. Тези държави (за подробности вж. раздел 4в) ще напуснат ВОО след тригодишен преходен период, считано от изгубването на статута си на НСРД, и вероятно ще преминат към стандартния режим на ОСП, освен ако успешно не подадат заявление за предоставящия повече ползи статут по ОСП+.

На 22 септември 2021 г. Комисията внесе законодателно предложение за новата Обща схема от преференции (ОСП) на ЕС за периода 2024—2033 г.¹⁶. Тъй като през 2023 г. новата ОСП на ЕС все още не беше приета, съзаконодателите удължиха срока на прилагане на действащия Регламент за ОСП до 31 декември 2027 г.¹⁷. Новият Регламент за ОСП за периода 2027—2036 г. беше приет на 17 юни 2026 г. и ще влезе в сила на 1 януари 2027 г.¹⁸

Споразумението относно новия регламент е ключов етап и гарантира, че ЕС ще продължи да подкрепя развиващите се държави в стремежа им към икономически растеж и устойчиво развитие въз основа на справедлива и предвидима рамка. В новия регламент ЕС запазва щедрия си подход по отношение на тарифните отстъпки за вноса от развиващите се държави. Той запазва основната насока на предишното законодателство, за да се гарантира последователност и предвидимост за държавите — бенефициери по ОСП, и техните износители, както и за вносителите в ЕС.

С новия регламент се добавят пет нови международни конвенции¹⁹ към списъка със свързаните с ОСП инструменти, които бенефициерите по ОСП трябва да спазват (условията на ОСП, вж. раздел 3в), и въвежда Парижкото споразумение относно изменението на климата, което заменя Протокола от Киото²⁰. Новият регламент въвежда възможността за отмяна на режима в случай на съществени и системни нарушения на принципите, свързани с конвенциите за околната среда, климата и доброто управление, както и на съществени и системни пропуски, свързани със задължението съгласно международното право за обратно приемане на собствени граждани от страна на съответната държава бенефициер в контекста на незаконната миграция. С новата схема ще се подобрят наблюдението, прозрачността и участието на гражданското общество и ще се въведе процедура за спешна отмяна в случай на особено тежки нарушения. С прилагането ѝ също ще се повиши ефективността на защитните механизми за справяне със случаите, когато рязкото увеличение на вноса от държава бенефициер може да навреди на производителите в ЕС.

За да запазят статута си по ОСП+ съгласно новия Регламент за ОСП, настоящите бенефициери по ОСП+ трябва да подадат ново заявление. Всички заявители по ОСП+ трябва да представят план за действие във връзка с ефективното изпълнение на режима съгласно новите правила. Настоящите бенефициери по ОСП+ ще разполагат с преходен

период от две години до края на 2028 г., а Комисията и ЕСВД са готови да подпомогнат бенефициерите в процеса на подаване на новите заявления.

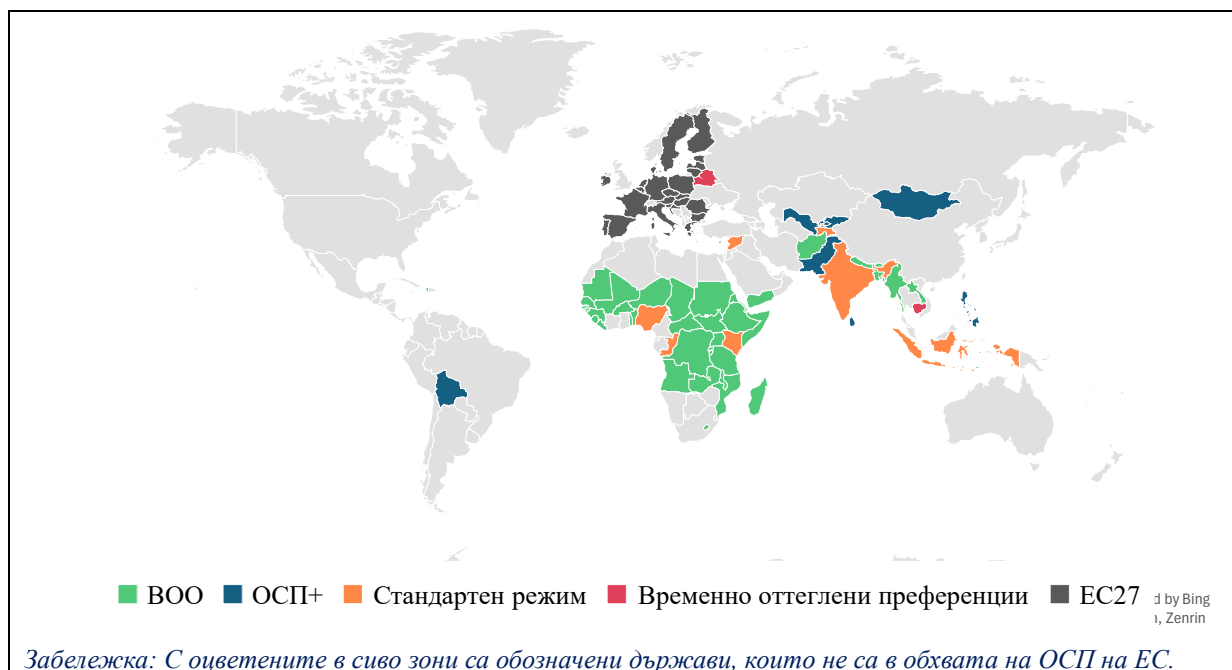
3. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОСП

а. Въздействия върху търговията през периода 2022—2024 г.²¹

С ОСП се предвиждат три режима, съобразени с нивото на развитие и на ангажираност на бенефициерите:

- Стандартният режим на ОСП се прилага за отговарящите на условията държави с ниски и по-ниски от средните доходи, които нямат други преференциални търговски споразумения с ЕС. С него се предоставя 66 % намаление на митата за тарифните линии при внос в ЕС, като 26 % от тези тарифни линии са освободени от мита. В момента единадесет държави се ползват от този режим²².
- ОСП+ е специален режим, с който се предоставя освободен от мита достъп за 66 % от тарифните линии, при условие че е налице ефективно изпълнение на основните международни конвенции и споразумения в областта на правата на човека, трудовите права, околната среда, климата и доброто управление. В момента осем държави се ползват от този режим²³.
- Режимът ВОО е предназначен за НСРД и с него се предоставя освободен от мита достъп за целия внос в ЕС с изключение на вноса на оръжия и боеприпаси. ЕС предлага този режим без срок на действие. 46 държави се ползват от ВОО, като две от тях (Бутан и Сао Томе и Принсипи) вече не са сред НСРД, но съгласно Регламента за ОСП могат да продължат да се ползват от ВОО през преходния период.

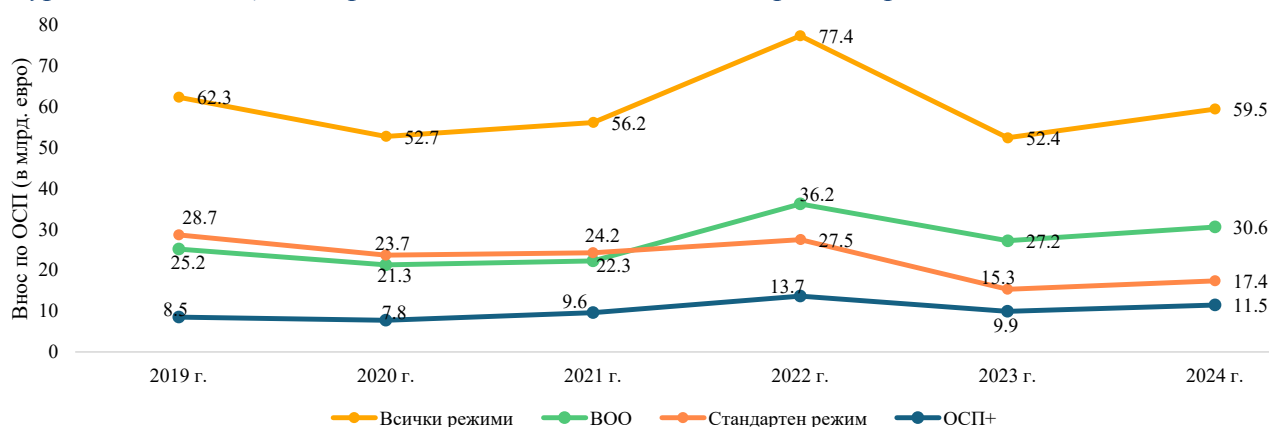
Фигура 1: Бенефициери по ОСП

През 2024 г. вносът в ЕС на стоки, за които са използвани преференциите по ОСП, възлиза на почти 60 милиарда евро, от което се възползваха както държавите партньори, така и вносителите и потребителите в ЕС. От този внос 50 % или стоки на стойност 30 милиарда евро са внесени по BOO, 11,5 милиарда евро — от бенефициерите по OCP+ и около 17 милиарда евро — от бенефициерите по стандартния режим на ОСП.

Внос в ЕС по режим на ОСП

Фигура 2. Тенденции при вноса в ЕС по трите режима на ОСП

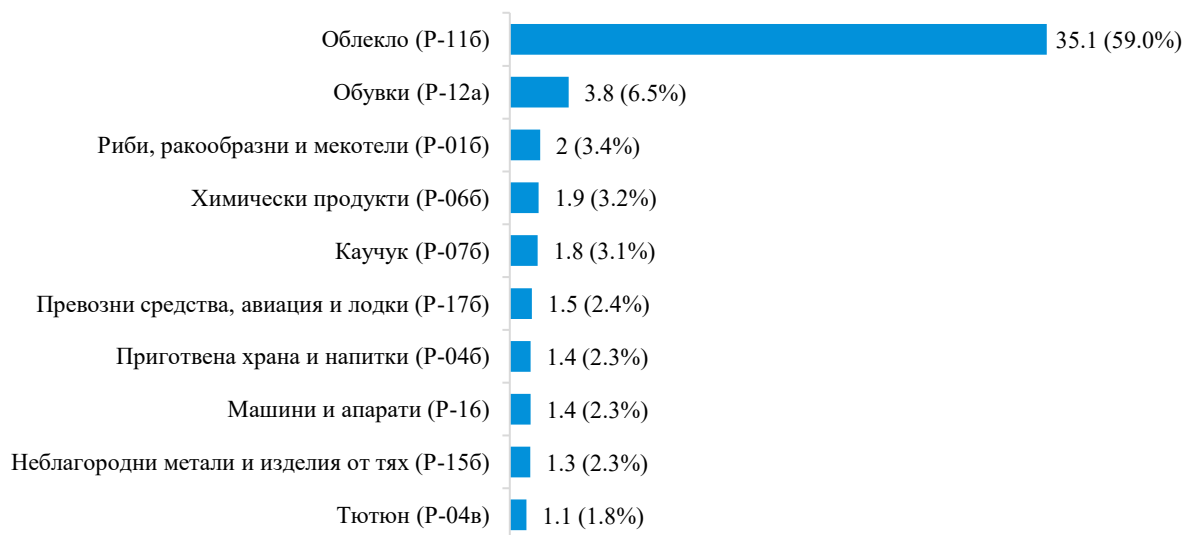

Вносът по ОСП достигна 59 милиарда евро през 2024 г. спрямо около 52 милиарда евро през 2023 г., но е по-нисък в сравнение с пика от 2022 г., когато преференциалният внос по ОСП достигна 77 млрд. евро, както и в сравнение с нивото отпреди пандемията от COVID-19 — 62 милиарда евро през 2019 г. Възстановяването след COVID-19, съчетано с агресивната война на Русия срещу Украйна, която предизвика енергийна криза, доведе до рекордно високи нива на световните цени и, съответно, на стойността на вноса в ЕС през 2022 г. С отшумяването на COVID-19 и спада на цените на енергията търговските показатели се нормализираха от 2023 г. нататък²⁴. Освен това, след сключването на ССТ

с ЕС Виетнам вече не е бенефициер по стандартния режим на ОСП от 1 януари 2023 г. Това доведе и до намаляване на търговията с използване на преференциите по стандартния режим на ОСП с няколко милиарда евро.

Основни продуктови раздели, за които ес използват преференциите по ОСП

Фигура 3: Раздели с най-висок дял от вноса по ОСП (стандартен режим на ОСП, ОСП+ и ВОО) през 2024 г. (в млрд. евро и като дял от общия внос)

През 2024 г. секторът на облеклото (P-116)²⁵ беше безспорно водещият сектор по отношение на вноса в ЕС по ОСП — 35,1 милиарда евро, което представлява 59 % от цялата търговия в рамките на ОСП. Следващите по големина бяха секторът на обувките (P-12a) (3,8 милиарда евро) и секторът на рибите, ракообразните и мекотелите (P-016) (2 милиарда евро). През всички години от периода на докладване най-голям дял заемаше секторът на облеклото (P-116). Значимостта на машините и апаратите (P-16) обаче е намаляла (от 2-ро място през 2022 г. до 8-мо място през 2024 г.), докато превозните средства, авиацията и лодките (P-176), както и приготвените храни и напитки (P-046) са сред 10-те категории с най-голям дял от 2022 г. насам.

Спестявания от мита по ОСП

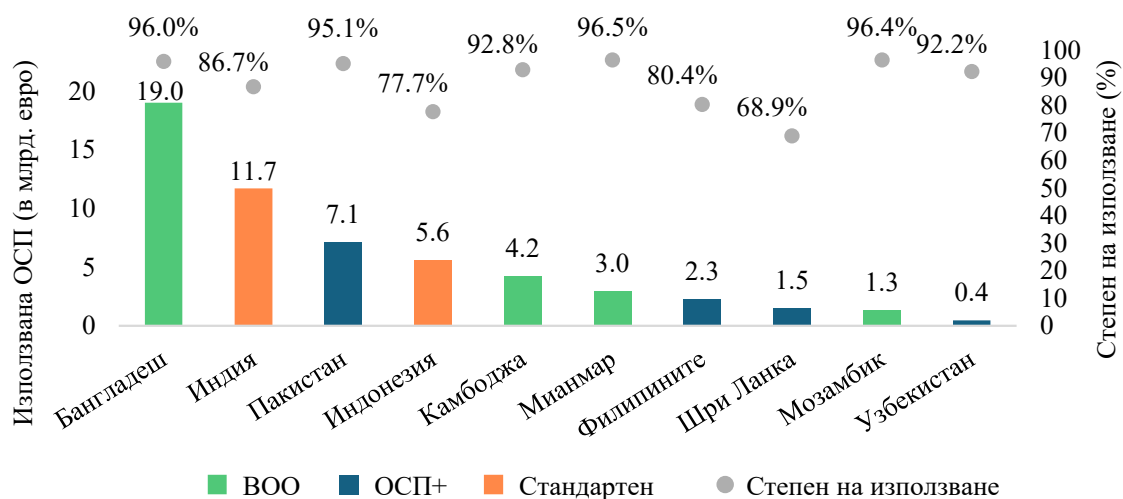
5 млрд. евро

освобождаване от мита

Благодарение на ОСП, през 2024 държавите —бенефициери по трите режима на ОСП, се ползваха от намаления и освобождаване от мита на стойност около 5 милиарда евро, като на бенефициерите по ВОО се падат над 3 милиарда евро от общата сума²⁶. Спестяванията от мита се реализират както от износителите в държавите —бенефициери по ОСП, така и от вносителите в ЕС, като по този начин от тях се възползват и предприятията, и потребителите в ЕС.

Водещи държави —бенефициери по ОСП

Фигура 4: 10-те държави с най-висока степен на използване на ОСП през 2024 г.

Степента на използване на преференциите представлява съотношението между вноса от дадена държава, за който са използвани преференциите, и вноса, който теоретично е отговарял на условията за преференциите по ОСП. През 2024 г. средната степен на използване на преференциите за общия внос в ЕС по ОСП е 88,8 %. Тя достигна средна стойност от 94,5 % за НСРД по ВОО. Някои държави постигат 100 % степен на използване по отношение на определени раздели, като например Етиопия по раздела на рязания цвят (раздел Р02-а). Причините за неизползването на 100 % от наличните тарифни отстъпки по ОСП са комплексни, но сред факторите са недостатъчната осведоменост за схемата, административни недостатъци и съвместното съществуване на алтернативни търговски споразумения.

През 2024 г. Бангладеш отбеляза най-голямата стойност по отношение на преференциалния износ за ЕС по ОСП — 19 милиарда евро при висока степен на използване от 96 %. Следваше Индия, чийто преференциален внос в ЕС по стандартния режим на ОСП възлизаше на 11,7 милиарда евро при по-ниска степен на използване — 87 %. Сред бенефициерите по ОСП+ Пакистан се откроява с внос в ЕС по ОСП+ на стойност 7,1 милиарда евро и степен на използване на преференциите от 95,1 %, а Узбекистан се нареди сред първите 10 държави — бенефициери по ОСП, след като се присъедини към ОСП+ през 2021 г.

Държави с най-голям растеж по отношение на използването на ОСП

В периода 2022—2024 г. Бенин отбеляза най-голям растеж по отношение на използването на преференциите по ОСП — увеличение от 128 %, като стойността се повиши от 5,1 милиона евро през 2022 г. до 11,7 милиона евро през 2024 г. Малави се нарежда на второ място по увеличение на използването на ОСП, като отбелязва 19 % увеличение за същия период, което представлява 13 % от общия ѝ внос в ЕС. Сао Томе и Принсипи и Еритрея се присъединиха към държавите с най-голям растеж по отношение на използването на ОСП, като всички те бяха бенефициери по ВОО. Секторите, които стимулират растежа, варират в различните държави, като в Бенин например най-голямо увеличение се наблюдава при текстила (Р-11а и Р-11б).

Фигура 5. 4-те държави с най-голям растеж по отношение на използването на ОСП (2022—2024 г.)

б. Спазване на международните конвенции и споразумения

Бенефициерите по ОСП като цяло продължават да отбелязват напредък в посока на устойчивото развитие и спазването на международните принципи и стандарти, които са част от условията на ОСП.

Въпреки че само по себе си ратифицирането на международни конвенции не е достатъчно за спазването на международните стандарти, то представлява първата основна стъпка. Повечето държави — бенефициери по ОСП, отчитат висок процент на ратифициране на съответните международни конвенции. Например, сред държавите — бенефициери по ВОО (които не са задължени да ратифицират официално конвенциите, свързани с ОСП) Бангладеш — бенефициерът по ВОО с най-висока степен на използване на схемата — е ратифицирала всички 27 конвенции, изброени в Регламента за ОСП, и допълнителните конвенции, които ще бъдат въведени с новия Регламент за ОСП.

Усилията на държавите бенефициери за ратифициране обикновено не се изчерпват с официалния списък на съответните конвенции и споразумения, изброени в Регламента за ОСП. Например всички осем държави — бенефициери по ОСП+, са ратифицирали Конвенцията за правата на хората с увреждания и са страни по Парижко споразумение относно изменението на климата, които не са включени в действащия Регламент за ОСП, но ще бъдат част от схемата от 2027 г.

Голяма част от бенефициерите по ОСП постигат напредък и по ратифицирането на новите основни конвенции на Международната организация на труда (МОТ), свързани със здравословните и безопасни условия на труд, както и на други конвенции на МОТ, като например свързаните с инспекциите на работното място и тристранните консултации, които също не са изброени в действащия Регламент за ОСП.

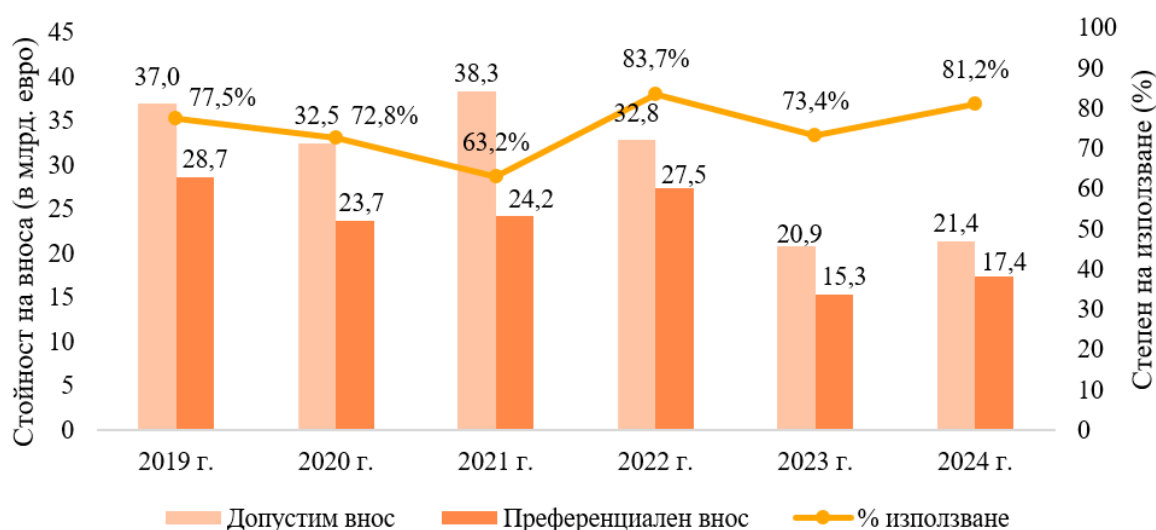
Както е подробно изложено в раздел 4б) по-долу и в приложените към настоящия доклад РДСК, по-специално ОСП+ остава солидна и структурирана рамка, свързваща търговията с устойчивото развитие, както и платформа за диалог по политиката и реформи. В рамките на ОСП+ също се предоставят значителни стимули и стратегически инструменти, с които се подпомагат бенефициерите по отношение на спазването на международно признатите стандарти, към които те се придържат по собствено усмотрение.

4. ТРИТЕ РЕЖИМА

а. Стандартен режим на ОСП

През периода на докладване бенефициерите по стандартния режим на ОСП продължиха да формират значителен дял от общия внос по ОСП — 29,3 % през 2024 г. Облеклото (P-11a), обувките (P-12a) и химическите продукти (P06b) бяха основните стоки, за които се ползваха преференциите по стандартния режим на ОСП през 2024 г. От единадесетте настоящи бенефициери по стандартния режим на ОСП (към които ще се присъедини Вануату през 2025 г.) Индия и Индонезия бяха основните бенефициери, като през 2024 г. делът на Индия в общия преференциален внос в ЕС по ОСП възлизаше на 11,7 милиарда евро, а този на Индонезия — на 5,56 милиарда евро. Това обаче ще се промени, тъй като се очаква, освен Индонезия и Кения (вж. раздел 2), Индия да се оттегли от стандартния режим на ОСП и съответно от схемата, след като двустранното търговско споразумение с ЕС (преговорите по което приключиха през февруари 2026 г.) влезе в сила и изтече двегодишният преходен период.

Фигура 6. Тенденции при стандартния режим на ОСП — допустим внос, преференциален внос и степен на използване

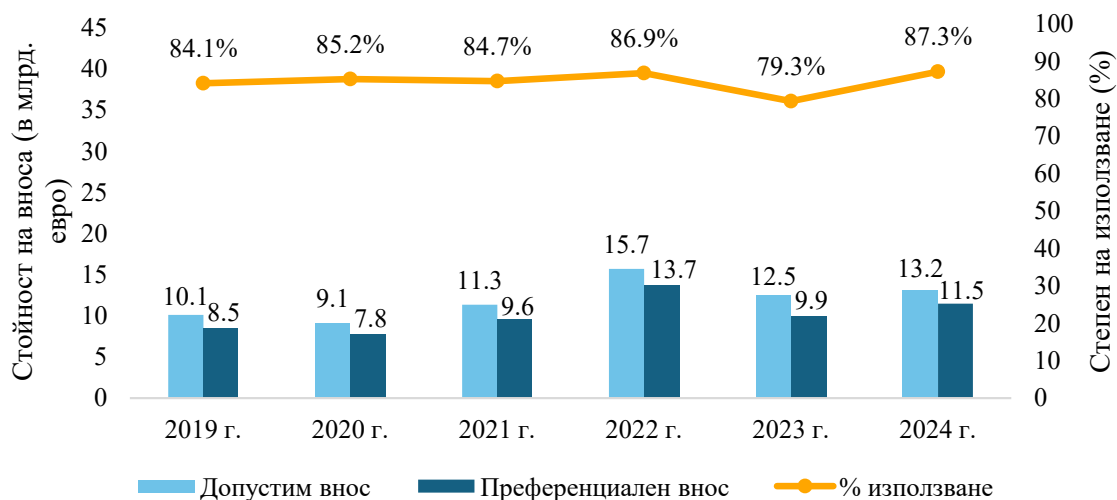
Въпреки колебанията на степента на използване на стандартния режим на ОСП на високо равнище, при допустимия внос и вноса, за който действително се използвани преференциите по ОСП, се наблюдава спад отпреди пандемията от COVID-19 — от 37 милиарда евро допустим внос и 29 милиарда евро преференциален внос през 2019 г. на 21 милиарда евро допустим внос и 17 милиарда евро преференциален внос през 2024 г. Основната причина за това е оттеглянето на някои държави от стандартния режим на ОСП, по-специално на Виетнам от януари 2023 г. след изтичането на преходния период в резултат на сключеното от тази държава, която беше сред най-големите бенефициери, ССТ с ЕС през 2020 г. Освен това, през април 2021 г. Узбекистан премина към ОСП+.

б. Режим ОСП+

Тенденциите при вноса по ОСП+ е доста положителна, ако не се отчитат възстановяването през 2022 г. вследствие на COVID-19 и влиянието на цените на енергията. Беше отчетено увеличение на допустимия внос по ОСП+ спрямо нивата отпреди пандемията от COVID-19 — от 10 милиарда евро през 2019 г. до

13 милиарда евро през 2024 г.; следователно вносът, за който действително са заявени преференциите, възлиза на 11 милиарда евро през 2024 г.

Фигура 7. Тенденции при ОСП+ — допустим внос, преференциален внос и степен на използване

Степента на използване на преференциите за внос в ЕС по ОСП+ се е повишила от 86,9 % през 2022 г. до 87,3 % през 2024 г. Това скромно подобрене бе отчетено след спад през 2023 г., когато процентът достигна 79,3 %. ²⁷

Пакистан беше основният бенефициер по ОСП+, като използва преференции за внос в ЕС на стойност 7,1 милиарда евро. На второ място е Филипините с внос в ЕС на стойност около 2,3 милиарда евро, а Шри Ланка е третият по големина бенефициер по ОСП+ с внос на стойност 1,5 милиарда евро.

По отношение на спазването на международните конвенции, изброени в Регламента за ОСП, през периода на докладване всички бенефициери по ОСП+ са поддържали пълната ратификация на 27-те международни конвенции и споразумения, свързани с ОСП, и не са изразили нови резерви.

Към настоящия доклад са приложени осем специфични за всяка държава РДСК с изчерпателна информация за ангажиментите на бенефициерите по ОСП+ в областта на правата на човека, основните трудови права, околната среда и климата и доброто управление — и за сътрудничеството на ЕС с тези държави партньори в посочените области. Както е подробно описано в тези РДСК, през периода на докладване бяха отбелязани много положителни промени в развитието, но предизвикателствата остават.

През периода на докладване много от настоящите бенефициери по ОСП+ укрепиха законодателната рамка в областта на **правата на човека** и институционалните механизми. Например Киргизстан, Узбекистан, Шри Ланка и Пакистан засилиха законодателните мерки срещу домашното насилие, докато Боливия, Монголия, Узбекистан и Филипините приеха реформи в областта на закрилата на осиновените деца. Пакистан ограничи обхвата на смъртното наказание и прие правила за прилагане на Закона срещу изтезанията, както и нови закони за ограничаване на браковете с непълнолетни в Белуджистан и Исламабад. Шри Ланка укрепя националните институции по правата на човека, а Филипините създаде нови механизми за надзор и междуведомствени координационни органи в областта на правата на човека.

Повечето бенефициери по ОСП+ отбелязаха напредък и в областта на **трудовете права**. Например Монголия първа въведе модул за принудителния труд в частния сектор в рамките на националното наблюдение на работната сила и включи раздел, посветен на принудителния наборен труд. Узбекистан продължи усилията си за премахване на принудителния труд, а Филипините изготви пътна карта за насърчаване на свободата на сдружаване и стратегия за ограничаване на детския труд. Пакистан ратифицира Протокола на МОТ към Конвенцията относно принудителния труд и стартира инициатива за преход на работниците от неформалната към формалната икономика с цел по-нататъшно насърчаване на достойния труд. Няколко държави бенефициери въведоха мерки за намаляване на детския труд и за укрепване на правната рамка за борба с трафика на хора.

Много от бенефициерите по ОСП+ също продължиха да се ангажират с **опазването на околната среда**, като представиха доклади за прозрачност в областта на климата съгласно съответните многостранни споразумения по околната среда; укрепиха законодателството и планове за действие в областта на биологичното разнообразие и защитените територии в съответствие с Конвенцията за биологичното разнообразие; насърчиха прилагането на Монреалския протокол²⁸; и изготвиха планове за адаптиране към изменението на климата и за смекчаването му във връзка с национално определените приноси (НОП) в контекста на осигуряването на изпълнението на Парижко споразумение относно изменението на климата.

Управлението по отношение на контрола върху наркотиците и борбата с корупцията се подобри в редица държави. Подобриеното беше реализирано чрез актуализирани политики относно борбата с корупцията в Боливия, Киргизстан, Пакистан и Шри Ланка.

Въпреки това предизвикателствата, свързани с изпълнението на ангажиментите по ОСП+, остават.

Сред общите за много от бенефициерите по ОСП+ въпроси, свързани с **правата на човека**, са недостатъчната независимост на съдебната власт и ограниченият достъп до средства за правна защита и търсене на отговорност при нарушения и злоупотреби, както и ограниченията на гражданското пространство, свободата на словото и свободата на медиите; сигналите за изтезания, липсата на отчетност и непълното привеждане на националните нормативни уредби в съответствие с Конвенцията против изтезанията²⁹; продължаващото основано на пола насилие (ОПН), което остава безнаказано; и структурната дискриминация срещу малцинствата и ЛГБТИК. В някои държави — бенефициери по ОСП+, защитата на социално-икономическите права беше в контраст със слабите стратегии за борба с бедността, ограничените възможности за образование, значителните пропуски в системите за социална закрила или липсата на подкрепа за икономическото овластяване на жените. Пропуските в данните също остават значителни, особено по отношение на ОПН, разследванията за изтезания, детския труд и съдебните производства за трафик на хора.

По същия начин, въпреки че законодателната рамка по отношение на **основните трудови права** се подобри, прилагането и спазването ѝ остават неравномерни, а инспекторите по труда често се сблъскват с ограничения в капацитета. Като цяло дискриминацията срещу всички уязвими групи продължава да съществува. Свободата на сдружаване продължава да бъде ограничавана в няколко юрисдикции, а обхватът на колективното договаряне е ограничен в много случаи. Детският труд и принудителният труд продължават да съществуват, по-специално в селското стопанство и неформалния сектор. Основните

трудови права на жените следва да бъдат подобрени. Пропуските в данните по отношение на всички конвенции на МОТ, свързани с ОСП+, трябва да бъдат отстранени без забавяне.

Много от бенефициерите по ОСП+ се сблъскаха и с ограничения, свързани с **опазването на околната среда**, като закъснения при подаването на докладите за околната среда (например: в рамките на Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители³⁰, CITES ³¹ и Протокола от Картахена³²); ограничения в капацитета и ресурсите, които затрудняват прилагането на законодателството, както и значителна уязвимост към климатичните промени, чрез която институционалните системи се поставят под натиск. Въпреки че ангажиментите са амбициозни, тяхното изпълнение често изостава.

Управлението може да бъде подобрено чрез по-решителни действия за борба с трафика на наркотици, по-ефективни мерки по отношение на търсенето в съответствие с международните стандарти за правата на човека и засилени усилия за борба с корупцията.

Освен това, в резултат на икономическите кризи (Боливия, Шри Ланка) и природните бедствия (Пакистан, Филипините, Шри Ланка) се засилиха структурните предизвикателства и допълнително се затрудни капацитетът за изпълнение през периода на докладване.

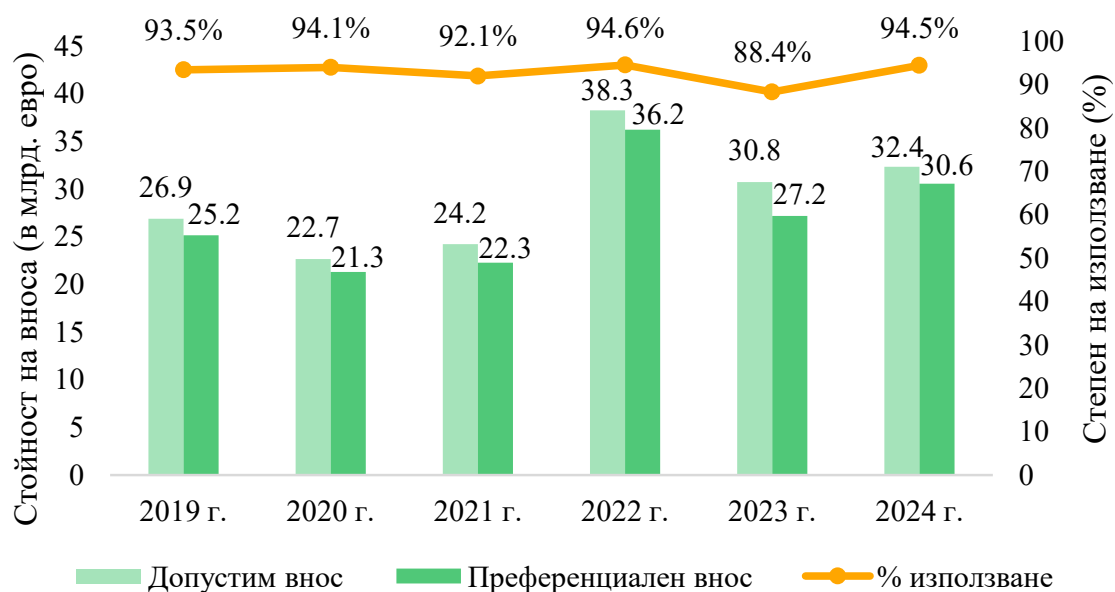
Проектите за партньорство в рамките на ЕС могат да бъдат от полза за преодоляването на някои от тези предизвикателства чрез сътрудничество, а специфичните за отделните държави — бенефициери по ОСП+, са описани в РДСК, приложени към настоящия доклад.

в) Режим ВОО

i. Икономически данни

Ползите от ОСП на ЕС са най-значителни за държавите — бенефициери по ВОО. Преференциалният внос от бенефициерите по ВОО за 2024 г. възлиза на 30,6 милиарда евро, което представлява увеличение спрямо 25,2 милиарда евро през 2019 г.

Фигура 8. Тенденции при ВОО — допустим внос, преференциален внос и степен на използване

По отношение на степента на използване на преференциите по ВОО бяха отчетени само леки колебания в периода 2022—2024 г. През 2022 г. този показател е 94,6 %, след което спада до 88,4 % през 2023 г., а през 2024 г. отново се повишава до 94,5 %. През 2022 г. вносът по ВОО достигна рекордни нива в резултат на възстановяването след пандемията от COVID-19 и посочените по-горе цени на енергията. При преглед на тенденциите във времето се наблюдава ръст в сравнение с вноса от периода преди COVID-19 през 2019 г. (27 милиарда евро допустим внос, от който внос на стойност 25 милиарда евро, за който са използвани преференциите по ВОО) спрямо 2024 г. (32 милиарда евро допустим внос, от който внос на стойност 31 милиарда евро, за който са използвани преференциите по ВОО).

Фигура 9. Внос в ЕС по режим на ОСП и от държави — бенефициери по ВОО, при засилено сътрудничество

	Внос в ЕС по ОСП (в млн. евро) без непреференциалния внос				Дял на вноса от държавите — бенефициери по ВОО за периода 2022— 2024 г.
	2019 г. ³³	2022 г.	2023 г.	2024 г.	
ОСП (всички)	62 326	77 393	52 419	59 450	
Стандартен режим	28 665	27 489	15 331	17 402	
ОСП+	8 496	13 662	9 896	11 476	
ВОО (всички)	25 164	36 243	27 192	30 573	
ВОО (само Африка)	2 782	4 141	3 151	3 888	11,9 %
Засилено сътрудничество по ВОО					
Бангладеш	15 366	23 134	17 064	19 019	63,0 %
Камбоджа³⁴	4 174	4 324	3 534	4 207	12,8 %
Мианмар	2 471	4 112	2 993	2 962	10,7 %

През периода на докладване и в сравнение с нивата от преди COVID-19 относителната значимост на ВОО като цяло, и по-специално по отношение на бенефициерите по ВОО

на африканския континент, продължи да нараства. В същото време три от най-големите държави — бенефициери по ВОО, продължиха да бъдат обект на засилено сътрудничество. Тези тенденции се разглеждат по-подробно по-долу в настоящия доклад.

ii) Повишаване на статута на бенефициерите

Целта на ОСП е да се насърчава икономическото развитие. Следователно, за положително събитие се счита изгубването на статута на НСРД от бенефициерите, тоест оттеглянето им от режима ВОО и последващото им излизане от него след преходен период. Те продължават да имат възможността да подадат заявление за ОСП+, за да запазят по-голямата част от своите ползи.

В близко бъдеще се очакват няколко повишавания на статута. Планира се **Бангладеш**, **Лаоската народнодемократична република** и **Непал** да изгубят статута си на НСРД през 2026 г.³⁵; **Соломоновите острови** да се оттегли през 2027 г.; а **Камбоджа** и **Сенегал** да се оттеглят през 2029 г.

По време на тригодишния преглед на Комитета по политиката за развитие (CDP) към ООН през 2024 г. беше установено, че Република **Руанда**, **Уганда** и **Танзания** за първи път са достигнали праговете за оттегляне. И трите държави отговаряха на два от трите критерий. Планира се статутът на тези държави да бъдат преразгледан през 2027 г. и, ако отговорят на критериите за втори път, може да бъдат предложени за оттегляне.

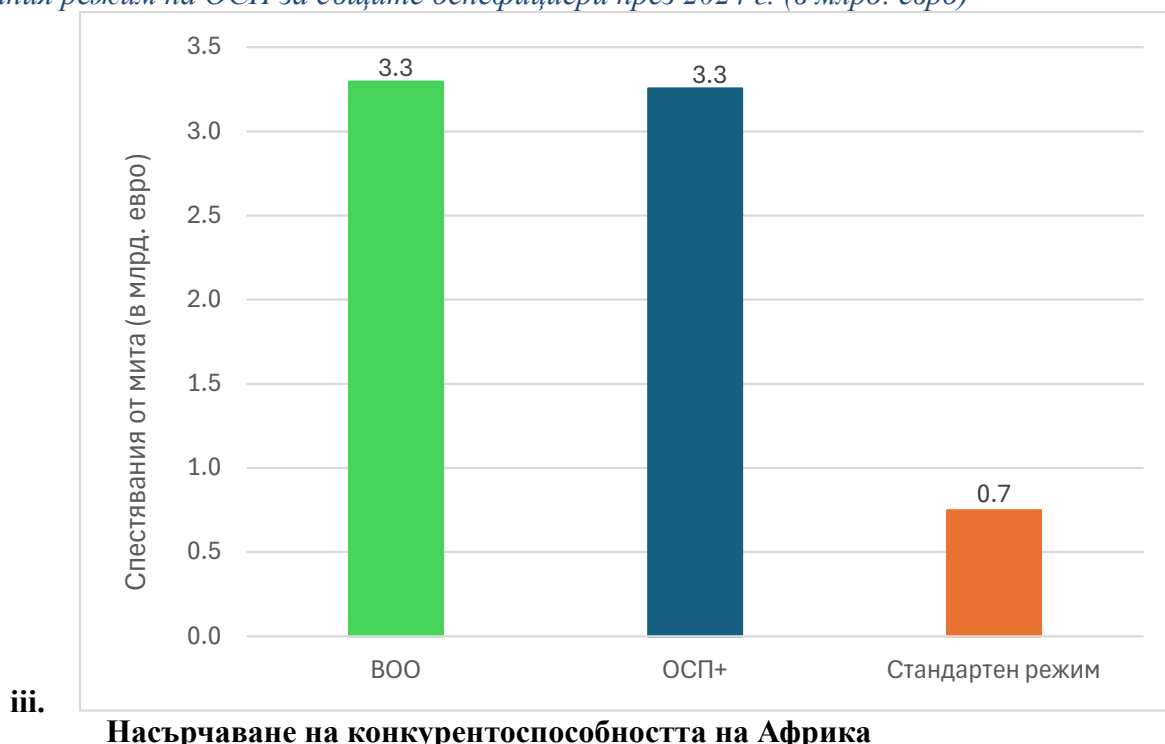
Кирибати и **Тувалу** бяха предложени за оттегляне от категорията НСРД през 2018 г. и 2012 г. съответно, но ECOSOC³⁶ отложи вземането на решение по този въпрос. През 2024 г. ECOSOC припомни решението си от 2021 г. да отложи разглеждането на оттеглянето им до 2024 г. и реши да разгледа този въпрос на по-късен етап.

По време на тригодишния преглед през 2024 г. CDP на ООН реши да отложи решението си относно оттеглянето на **Мианмар** и **Източен Тимор** за 2027 г.

За настоящите бенефициери по ВОО преминаването към ОСП+ след оттеглянето им би запазило приблизително същото равнище на спестявания — около 3,3 милиарда евро за 2024 г., докато преходът към стандартния режим на ОСП би ги намалил до около 0,75 милиарда евро, което представлява спад от приблизително 80 % (вж. фигура 10). Присъединяването към ОСП+ никога не може напълно да компенсира ползите от режима ВОО, тъй като по него се прилагат, *inter alia*, определени специални предпазни мерки и по-строги правила за произход, в резултат на което обикновено се намаляват преференциите, които могат да бъдат ефективно заявени. Това е особено очевидно по отношение на държавите, които изнасят облекла.

В допълнение към щедрите преходни периоди ЕС ще продължи да подкрепя държавите, които се оттеглят от режима ВОО, и по-специално държавите бенефициери, които желаят да се присъединят към режима ОСП+ след това, с цел да се избегнат евентуални отрицателни последици за износителите от тези държави и за предприятията от ЕС, които търгуват с тях.

Фигура 10: Прогнозни спестявания от мита/приходи по ВОО в сравнение с ОСП+ или стандартния режим на ОСП за същите бенефициери през 2024 г. (в млрд. евро)

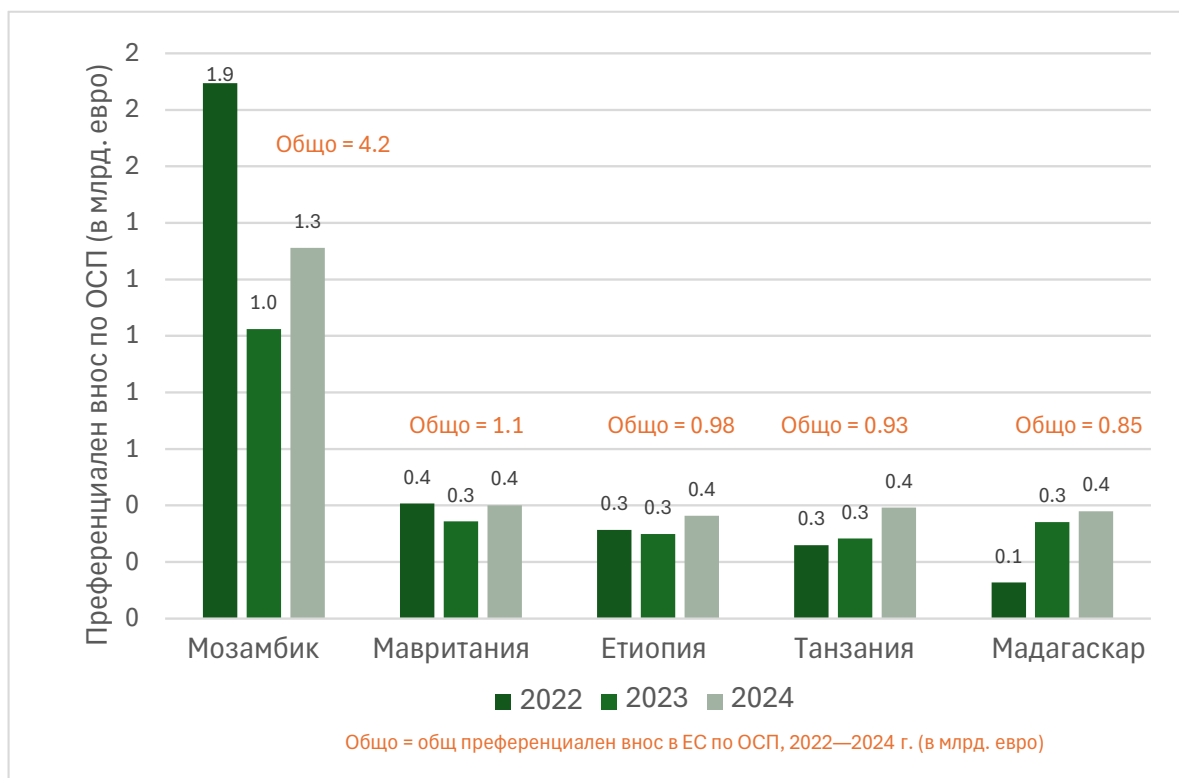

Насърчаване на конкурентоспособността на Африка

Три четвърти от държавите — бенефициери по ВОО, се намират на африканския континент (33 от общо 46³⁷). Скоро африканските държави ще се превърнат в доминиращата група в рамките на ВОО, като се има предвид значителният брой и мащаб на бенефициерите от Азия, чието оттегляне от схемата предстои. И трите режима в рамките на ОСП на ЕС са важни стълбове на подкрепата, която ЕС оказва на Африка по отношение на нейната икономическа диверсификация и интеграция в глобалните вериги за създаване на стойност, но ВОО се откроява.

Преференциалният внос в ЕС от африканските държави — бенефициери по ВОО, възлиза на 3,9 милиарда евро за 2024 г., което представлява увеличение спрямо 2,8 милиарда евро през 2019 г. (вж. също фигура 9 по-горе). Степента на използване на преференциите по ВОО през 2024 г. е 88,9 %, което е показател, че през последните години африканските бенефициери все по-често използват тези преференции, като е налице потенциал за повишаване на тази степен. Благодарение на освободения от мита достъп по режима ВОО, африканските държави — бенефициери по ВОО, бяха освободени от мита за внос в ЕС на стойност около 213 милиона евро през 2024 г. През периода 2022—2024 г. най-големите африкански износители по ВОО бяха Мозамбик (4,2 милиарда евро), Мавритания (1,2 милиарда евро), Етиопия (975,5 милиона евро), Танзания (934,7 милиона евро) и Мадагаскар (848,1 милиона евро).

Фигура 11: 5-те най-големи бенефициери в Африка (общ обем на преференциалния внос в ЕС в млн. евро)

Както бе посочено по-горе, извън рамките на ВОО няколко африкански държави се ползват от други режими на ОСП. Нигерия, Република Конго и Кения са бенефициери по стандартния режим на ОСП (като Кения ще се оттегли от него през 2027 г. поради влизането в сила на Споразумението за икономическо партньорство между ЕС и Кения на 1 юли 2024 г.), а Кабо Верде е бенефициер по ОСП+. За периода 2022—2024 г. общият преференциален внос в ЕС по ОСП от тези четири африкански държави възлиза на 579,4 милиона евро, като най-голям дял има Нигерия (372,4 милиона евро при степен на използване от 70 %), следвана от Кабо Верде (172,5 милиона евро при степен на използване от 85 %), Кения (15,7 милиона евро при степен на използване от 1 %³⁸) и Република Конго (18,7 милиона евро при степен на използване от 58 %). Важно е да се отбележи, че поради статута си по ОСП+ Кабо Верде се ползва от освобождаване от мита в значително по-голям размер в сравнение със стандартния режим на ОСП (12,0 милиона евро в сравнение с 3,9 милиона евро), което е еквивалентно на допълнителни преференции на стойност 8,1 милиона евро.³⁹

В сравнение с подобни схеми, чрез които други развити държави предоставят едностранни преференции, ВОО на ЕС се характеризира с най-голям брой различни изнасяни продукти (53 % от общия брой тарифни линии)⁴⁰, което е показател за изключителното разнообразие на вноса в ЕС от НСРД. Според UNCTAD⁴¹, чрез режима ВОО на ЕС се предоставят най-големите спестявания от мита в абсолютно изражение в сравнение със схемите на САЩ, Япония и Канада⁴². За разлика от специалните режими, предлагани на Африка от Китай и САЩ, режимът ВОО се отличава не само с автоматичната допустимост за всички НСРД, но и с липсата на срок на действие. Вследствие на тази уникална характеристика се осигурява дългосрочна сигурност за предприятията и се предлагат значителни ползи за държавите бенефициери в Африка: с премахване на изискването за периодично подновяване, характерно за режимите на ОСП

на други държави, по ВОО се укрепва доверието на инвеститорите, се улеснява вземането на стратегически инвестиционни решения и се насърчава диверсификацията на експортните структури. Това е особено актуално в периоди на допълнителни предизвикателства за развиващите се държави, които получават по-малко подкрепа и срещат все по-големи затруднения при достъпа до някои други пазари.

По този начин ВОО и предоставяният по него щедър достъп до пазара за НСРД в Африка и извън нея представляват доказателство за сериозния ангажимент ЕС да продължи да подкрепя растежа и устойчивото развитие в НСРД и по-нататъшната им интеграция в световната икономика чрез открити, стабилни и предвидими търговски условия.

iv) Засилено сътрудничество

Успоредно с постоянното наблюдение на бенефициерите по ОСП+, Комисията и ЕСВД осъществяват и процеси на засилено сътрудничество, за да подкрепят и стимулират отделните държави — бенефициери по ВОО, да подобрят резултатите си в ключови области, свързани с ОСП, и по-специално по отношение на съответните основни международни конвенции в областта на правата на човека и основните трудови права. Това засилено сътрудничество с **Бангладеш, Камбоджа**⁴³ и **Мианмар** е особено важно и предвид значителния им дял в общия внос в ЕС по ВОО, както е показано във фигура 9 по-горе. В същото време техните икономическо-политически ситуации и етапи на развитие са коренно различни, поради което бе стартиран специален процес на засилено сътрудничество, който се характеризира с различен подход и различен акцент спрямо всяка от тях. При съответните ангажименти се вземат предвид и всички налични инструменти на ЕС — освен ВОО — за разрешаване на констатираните проблеми. По-подробна информация за трите държави — бенефициери по ВОО, които са обект на засилено сътрудничество, е представена в РДСК, приложени към настоящия доклад.

5. ПАРТНЬОРСТВА И СЪТРУДНИЧЕСТВО/ПОДКРЕПА ЗА БЕНЕФИЦИЕРИТЕ ПО ОСП

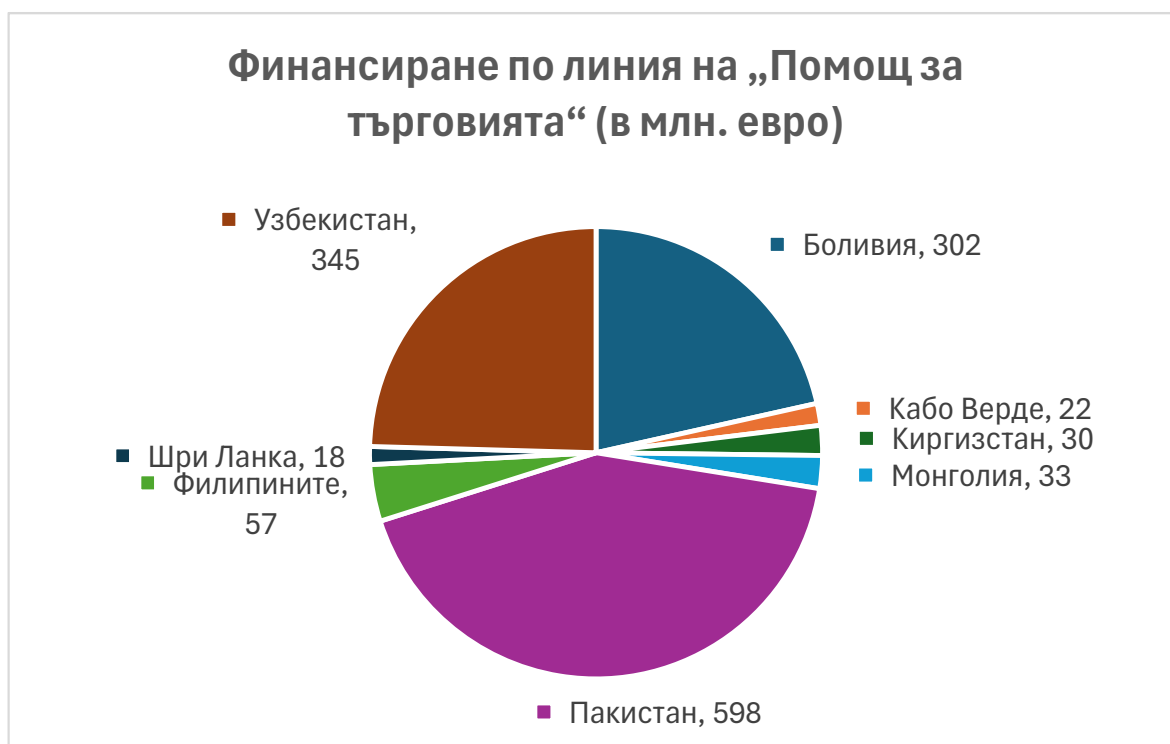
Въпреки че ОСП е всеобхватен инструмент за подкрепа на дългосрочното устойчиво развитие в държавите бенефициери, търговската политика трябва да бъде съчетана с политиката за развитие и сътрудничеството, за да се постигне желаната ефективност⁴⁴. В преобладаващата част от многогодишните индикативни програми (МИП) на ЕС за периода 2021—2027 г., с които се определят приоритетните области и конкретните цели на ЕС в областта на сътрудничеството за развитие, е включена подкрепа за устойчив растеж и достойни работни места при справедливи и честни условия на труд. За усилията по ратифицирането и ефективното изпълнение на конвенциите и ангажиментите, свързани с доброто управление, правата на човека, основните трудови права и екологичните стандарти, също се предоставя широка подкрепа в рамките на МИП. По отношение на осемте държави — бенефициери по ОСП+, във всички МИП се обръща специално внимание на спазването на изискванията на ОСП+ и подкрепата за съответните области на устойчиво развитие.

Въпросът, свързан с основните трудови права, бе основен акцент в проекта „Търговия за достойни условия на труд“ (2019—2021 г. и 2022—2024 г., 6 милиона евро), съфинансиран от ЕС и Финландия и реализиран от МОТ. С него се насърчи прилагането на основните конвенции на МОТ в седем държави — бенефициери по ОСП+ и ВОО, (Бангладеш, Кабо Верде, Монголия, Мадагаскар, Мозамбик, Пакистан и Филипините).

Друг аспект на подкрепата на ЕС за държавите — бенефициери по ОСП, който е насочен по-конкретно към гарантиране, че търговията може да се използва като инструмент за устойчиво развитие, е инициативата „Помощ за търговията“⁴⁵. Чрез „Помощ за търговията“ ЕС подпомага държавите партньори при създаването на подходяща среда за търговия с цел повишаване на конкурентоспособността и устойчивата интеграция в световната икономика.

ЕС, заедно с държавите членки, е най-големият доставчик на помощ за търговията от началото на инициативата. През 2023 г.⁴⁶ ЕС отпусна 16,2 милиарда евро на държавите партньори в рамките на „Помощ за търговията“, като много от тях са бенефициери по ОСП. При конкретен преглед на бенефициерите по ОСП+, както бе споменато по-горе, е видно, че ЕС им предоставя подкрепа при изпълнението на изискванията на този режим, а чрез „Помощ за търговията“ им помага да се възползват изцяло от преференциите по тази схема. Общото финансиране от ЕС по линия на „Помощ за търговията“ за периода 2021—2023 г. за осемте държавите — бенефициери по ОСП+, възлиза на 1,4 милиарда евро и е насочено към изграждането на инфраструктура, подобряването на производствения капацитет (включително реформи за подобряване на инвестиционния климат и развитие на веригата за създаване на стойност), улесняването на търговията, прилагането и спазването на съответните стандарти и редица други области.

Фигура 12. Финансиране от ЕС по линия на „Помощ за търговията“ за бенефициерите по ОСП+ на обща стойност 1,4 милиарда евро, 2021—2023 г.

Накрая, чрез „Помощ за търговията“ се подкрепя благоприятната среда за търговия и инвестиции в рамките на Global Gateway⁴⁷ — водеща стратегия, стартирана през 2021 г. с цел привличане на инвестиции в приоритетни сектори. В съответствие с геополитическите амбиции на ЕС и ангажимента за изпълнение на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, стратегията за Global Gateway има за цел да се стимулират интелигентните, чисти и сигурни инвестиции в областта на цифровите технологии, енергетиката и транспорта, както и да се укрепят системите за здравеопазване,

образование и научни изследвания в целия свят, като същевременно се насърчават универсалните ценности, високите стандарти, доброто управление и прозрачността.

ЕС също така подкрепи предоставянето на изчерпателна, прозрачна и централизирана информация относно ОСП на бенефициерите, предприятията, гражданското общество и създателите на политики чрез проекта за център на ОСП. Центърът за ОСП бе стартиран през 2019 г. с цел да се подобрят осведомеността и прозрачността относно ОСП, икономическите ползи от нея и наблюдението на схемата чрез специален уебсайт⁴⁸, писмени публикации и поредица от събития за повишаване на осведомеността в Европа и в държавите — бенефициери по ОСП. Поддръжката и актуализирането на уебсайта ще продължат и съгласно новия Регламент за ОСП.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

През последния цикъл на наблюдение на ОСП съгласно Регламента за ОСП от 2012 г. (2023—2025 г.) постигането на основните цели на схемата, свързани с приноса към икономическия напредък и устойчивото развитие в държавите бенефициери, продължи.

С ОСП на ЕС се предоставиха значителни икономически ползи за държавите партньори и за вносителите и потребителите в ЕС, като схемата остана източник на стабилност и предвидимост в периоди на търговска, икономическа и геополитическа нестабилност.

Общият преференциален внос на стоки в ЕС по ОСП през 2024 г. възлиза на почти 60 милиарда евро, като от него са се възползвали както вносителите в ЕС, така и държавите бенефициери. При общия преференциален внос по ОСП в периода 2022—2024 г. се наблюдаваха колебания в съответствие с по-общите тенденции, но той се запази малко над нивата от преди COVID-19, като се вземе предвид факта, че значителен брой бенефициери се оттеглиха от ОСП.

Най-голямата група бенефициери по брой и по стойност на вноса остават НСРД в рамките на режима ВОО, които отбелязват и най-високата степен на използване — близо 95 %. Относителната значимост на ВОО ще продължи да нараства, тъй като част от големите бенефициери по стандартния режим на ОСП (Индия и Индонезия) и по ОСП+ (Филипините), които преминават към търговски отношения с ЕС въз основа на споразумения за свободна търговия и се оттеглят от ОСП. В перспектива икономическото положение на повечето държави — бенефициери по ОСП, продължава да се подобрява, като няколко от тях ще изгубят статута си на НСРД. Това е отражение на успешните усилия за развитие и на положителния принос на ОСП на ЕС в тези държави.

В резултат на това броят на държавите, които се ползват от схемата за едностранни преференции на ЕС, ще продължи да намалява. Ролята на ОСП ще остане значима, тъй като тя ще продължи да се прилага с цел подпомагане на оттеглящите се от нея държави през преходните периоди и предоставяне на преференциите по ВОО на останалите НСРД, по-специално на африканския континент. Предвид уникалната възможност, която се предлага на африканските държави чрез ВОО на ЕС, Комисията и ЕСВД — както в централните си структури, така и чрез делегациите на Съюза — ще положат допълнителни усилия за укрепване на комуникацията и диалога по въпросите на ОСП с цел повишаване на видимостта, осведомеността и степента на възприемане на ВОО на африканския континент.

Освен ВОО ползите от ОСП+ също продължават да са значими: четири от десетте най-големи бенефициери по цялата ОСП са бенефициери по ОСП+, а близо 20 % от целия

внос в ЕС по ОПС е с произход от държави — бенефициери по ОСП+. В същото време продължава изпълнението на целта на ОСП+ да се насърчава устойчивото развитие и доброто управление въз основа на международно приети и признати стандарти. Въпреки че ситуацията в по-голямата част от държавите — бенефициери по ОСП+, продължава да бъде трудна, подробното наблюдение и диалогът остават уникална платформа за обсъждане и двигател за постепенно подобрене.

ЕС удължи срока на действие на ОСП с още десет години, като се очаква новият Регламент за ОСП да влезе в сила на 1 януари 2027 г. С новите правила на ОСП ЕС гарантира непрекъснатостта на своето атрактивно предложение за едностранни тарифни преференции чрез трите специални режима. Това е в потвърждение на дългогодишния ангажимент на ЕС да подкрепя растежа и устойчивото развитие в нашите държави партньори по целия свят чрез щедри, стабилни и предвидими търговски условия.

Преди влизането в сила на новите разпоредби на ОСП настоящият доклад и приложените към него РДСК ще послужат като солидна отправна точка. Това важи по-специално за настоящите бенефициери по ОСП+, които ще трябва да подадат ново заявление, ако желаят да продължат да се ползват от ОСП+ в бъдеще. Това се отнася и за настоящите бенефициери по ВОО, които желаят да подадат заявление за статут по ОСП+, след като изгубят статута си на НСРД. ЕС поддържа ангажимента си да подкрепя държавите — бенефициери по време на тези преходни периоди.

¹Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за прилагане на схема от общи тарифни преференции и за отмяна на Регламент (ЕО) № 732/2008 на Съвета.

²2023 (JOIN(2023) 34 final.

³Някои елементи в обхвата на текущия период на докладване вече бяха разгледани в предишния доклад от 2023 г. (JOIN(2023) 34 final.

⁴Държави — бенефициери по стандартния режим на ОСП: Република Конго, острови Кук, Индия, Индонезия, Кения, Микронезия, Нигерия, Ниуе, Сирия, Таджикистан и Вануату.

⁵Държави — бенефициери по режима ОСП+: Боливия, Кабо Верде, Киргизстан, Монголия, Пакистан, Филипините, Шри Ланка и Узбекистан.

⁶Делегиран регламент (ЕС) 2025/1951 на Комисията от 29 септември 2025 г. за изменение на приложения II, IV и VII към Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1951/oj (наричан по-долу „Делегиран регламент (ЕС) 2025/1951 на Комисията от 29 септември 2025 г.“). Очаква се новото всеобхватно споразумение за икономическо партньорство („всеобхватното СИП“) да урежда бъдещите търговски отношения между ЕС и Индонезия. Всички връзки, предоставени в настоящия документ, са актуални към 28 април 2026 г.

⁷Делегиран регламент (ЕС) 2025/214 на Комисията от 28 ноември 2024 г. за изменение на приложение II към Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на Кения. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2025/214/oj.

⁸Делегиран регламент (ЕС) 2024/1363 на Комисията от 12 март 2024 г. за изменение на приложение IV към Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета за заличаване на Бутан от списъка на държавите бенефициери по специалния режим за най-слаборазвитите държави.

ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1363/oj.

⁹Делегиран регламент (ЕС) 2025/1951 на Комисията от 29 септември 2025 г.

¹⁰Делегиран регламент (ЕС) 2025/1951 на Комисията от 29 септември 2025 г.

¹¹Оттеглянето на продуктите гарантира, че преференциите се предоставят на най-нуждаещите се държави и продукти и предотвратява конкурентния натиск сред бенефициерите по ОСП.

¹²Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/2780 на Комисията от 14 декември 2023 г. за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1039 по отношение на удължаването на срока на суспендиране на определени тарифни преференции, предоставени на някои държави — бенефициери по ОСП. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/2780/oj.

¹³Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1909 на Комисията от 24 септември 2025 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на суспендирането за периода 2026—2028 г. на определени тарифни преференции, предоставени на някои държави — бенефициери по ОСП. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1909/oj

¹⁴Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/842 на Комисията от 11 март 2024 г. за повторно налагане на защитни мерки по отношение на вноса на ориз Indica с произход от Камбоджа и Мианмар/Бирма. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/842/oj

¹⁵Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1206 на Комисията от 19 юни 2025 г. за суспендиране на тарифните преференции по ОСП+ по отношение на вноса на етанол с произход от Пакистан. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1206/oj

¹⁶https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-proposes-new-eu-generalised-scheme-preferences-promote-sustainable-development-low-income-2021-09-22_en.

¹⁷Регламент (ЕС) 2023/2663 на Европейския парламент и на Съвета от 22 ноември 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 978/2012 за прилагане на схема от общи тарифни преференции.

<http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2663/oj>.

¹⁸Регламент (ЕС) 2026/1395 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2026 г. за прилагане на обща схема от тарифни преференции и за отмяна на Регламент (ЕС) № 978/2012

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2026/1395/oj>.

¹⁹Петте нови международни конвенции и споразумения са следните: Факултативният протокол към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжен конфликт (2000 г.); Конвенцията за правата на хората с увреждания (2007 г.); Конвенция № 81 на МОТ относно инспекцията по труда (1947 г.); Конвенция № 144 на МОТ относно тристранните консултации (1976 г.); Парижкото споразумение относно изменението на климата (2015 г.) и Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност (2000 г.).

²⁰Протоколът от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (1998 г.).

²¹Източник на всички статистически данни: данни на Евростат за номиналния търговски обмен въз основа на последно потвърдените налични данни за цялата година към септември 2025 г. В статистическите данни за ОСП са включени единствено стоките, внесени на пазара на ЕС, т. е. стоките, допуснати за свободно обращение в ЕС. В статистическите данни за ОСП не е включен вносът в ЕС на други стоки като стоки, внесени за целите на активното усъвършенстване или повторно внесени след пасивно усъвършенстване. Търговските потоци, регистрирани като „поверителни“, не са включени в данните за използването на ОСП+ и в нормалната търговия по режим 1, но са отразени в общите данни за търговията (режим 4). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/ext_go_agg_esms.htm#conf1537195068659.

²²Република Конго, острови Кук, Индия, Индонезия, Кения, Микронезия, Нигерия, Ниуе, Сирия, Таджикистан и Вануату.

²³Боливия, Кабо Верде, Киргизстан, Монголия, Пакистан, Филипините, Шри Ланка и Узбекистан.

²⁴<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240701-1>.

²⁵Продуктите, за които се използват преференциите по ОСП, са класифицирани в раздели съгласно Регламента за ОСП. Информация за кодовете по КН, включени в разделите по ОСП, може да бъде намерена в приложение V към Регламент № 978/2012. [EUR-Lex - 02012R0978-20250101 - BG - EUR-Lex](#).

²⁶Освен това ЕС прилага нулеви мита в много области, независимо от преференциите по ОСП. Това важи и за вноса от държавите —бенефициери по ОСП, като им се предоставя възможност да се ползват от преференции въз основа на принципа за най-облагодетелстваната нация (НОН) съгласно правилата на СТО, в резултат на което общият им освободен от мита внос в ЕС и съответно спестяванията им от мита се увеличават допълнително.

²⁷Най-голям спад на степента на използване в периода 2022—2023 г. беше отчетена по отношение на секторите на кожата (Р-08а) — от 98,8 % на 65,9 %, на корковите, тръстиковите и кошничарски изделия (Р-09б) — от 86,3 % на 62,2 % и на текстила (Р-11а) — от 97,1 % на 83,3 %. Впоследствие беше отбелязан ръст на степента на използването и в трите сектора през следващата година (2024 г.).

²⁸Монреалският протокол за веществата, които нарушават озоновия слой.

²⁹Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

³⁰Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители (УОЗ).

³¹Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора.

³²Протоколът от Картахена по биологична безопасност към Конвенцията за биологично разнообразие.

³³Данните за 2019 г. са включени като референтен базов сценарий от периода преди COVID-19.

³⁴През 2023 г. беше предоставена разширена кумулация между Камбоджа и Виетнам за велосипеди: Решение (ЕС) 2023/1810 на Комисията от 19 септември 2023 г. относно искане за разширена кумулация между Камбоджа и Виетнам в съответствие с член 5б, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/2446 по отношение на правилата за произход, използвани за целите на схемата от общи тарифни преференции съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2015/2446, за определени материали или части, използвани в производството на велосипеди. <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1810/oj> Преференциите по режима ВОО, предоставени на Камбоджа, бяха частично оттеглени с Делегиран регламент (ЕС) 2020/550 на Комисията от 12 февруари 2020 г.

³⁵През февруари 2026 г. правителството на Бангладеш отправи официално искане до ООН за отлагане на оттеглянето на държавата от категорията НСРД с три години.

³⁶Икономически и социален съвет на ООН.

³⁷Сао Томе и Принсипи вече не е НСРД, но ще продължи да се ползва от преференциите по режима ВОО до оттеглянето си от него на 1 януари 2029 г.

³⁸Преференциите, предоставени на Кения съгласно Регламента за ОСП, не засягат преференциите за достъп до пазара, предоставени чрез други инструменти, като например т. нар. Регламент за достъп до пазара (РДП) — Регламент (ЕС) № 2016/1076 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. за прилагане на режима за продукти с произход от определени страни, които са част от групата държави от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн (АКТБ), предвиден в споразуменията, установяващи или водещи до установяване на споразуменията за икономическо партньорство (преработен текст), ОВ L 185, 8.7.2016 г., стр. 1—191. Това важи особено за рязаните цветове.

³⁹БАЗА ДАННИ COMEXT НА ЕВРОСТАТ.

⁴⁰<https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:WT/COMTD/LDCW73.pdf&Open=True>.

⁴¹Конференция на ООН за търговия и развитие.

⁴²UNCTAD, The Generalized System of Preferences: How much does it matter for developing countries? (Общата система за преференции: колко е важна тя за развиващите се държави?), UNCTAD/DITC/TSCE/2023/1, 2023 г., стр. vii.

⁴³Предоставените на Камбоджа преференции по ВОО бяха частично оттеглени с Делегиран регламент (ЕС) 2020/550 на Комисията от 12 февруари 2020 г.

⁴⁴В съображение 4 от Регламента за ОСП се посочва, че общата търговска политика на Съюза трябва да отразява и утвърждава целите на политиката на Съюза в областта на сътрудничеството за развитие. Регламент (ЕС) № 978/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за прилагане на схема от общи тарифни преференции. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0978>.

⁴⁵„Помощ за търговията“ е инициатива на СТО и ОИСР от 2006 г., която статистически е част от официалната помощ за развитие (ОПР) и обхваща следните основни категории: техническа помощ в областта на търговската политика и нормативната уредба, търговската инфраструктура и изграждането на производствен капацитет.

⁴⁶Последната година, за която има налични данни.

⁴⁷ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_bg

⁴⁸ <https://gsphub.eu/>.